

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

www.izha.edu.al

Programi i lëndës së TIK-ut DRAFT

Shkalla e dytë

Qershor 2014

Përmbajtja e Programi

I.	Hyrje.....	4
II.	Korniza konceptuale e programit	4
1.	Qëllimet e arsimit parauniversitar.....	7
2.	Qëllimi i programit të fushës “Teknologji dhe TIK”	8
2.1	Qëllimi i fushës.....	8
3.	Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës	9
4.	Lidhja e TIK-ut me fushat e tjera kurrikulare	12
5.	Kompetencat që formohen përmes tematikave	14
6.	Koha mësimore për secilën klasë	17
6.1	Përmbajtja e shkallës së dytë	17
7.	SHKALLA E DYTË.....	19
7.1	Tematika : Bota e kompjuterit	19
7.2	Tematika: Përpunimi digjital i të dhënave.....	21
7.3	Tematika: Përpunimi digjital i të dhënave dhe prezantimi.....	25
7.4	Tematika: Kërkimi në web/internet.....	27
7.5	Tematika: Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter	31
8.	Udhëzime metodologjike	33
9.	Udhëzime për vlerësimin	34
10.	Materiale dhe burime mësimore	40

Tabelat dhe digramat

Diagrama 1 :	Korniza konceptuale e programit	6
Diagrama 2:	Rezultatet kryesore të të nxënit sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së TIK-ut për shkallën e dytë.....	10
Diagrama 3:	Lidhja ndërmjet TIK-ut dhe fushave të tjera.....	13
Diagrama 4:	Kompetencat e fushës dhe tematikat e fushës.	14

Tabela 1: Kompetencat e fushës dhe përshkrimi i tyre	15
Tabela 2: Orë të sugjeruara për çdo tematikë	17

I. Hyrje

Në kohët e sotme teknologjia dhe TIK-u janë kthyer në një mënyrë jetese me të cilën fëmijët janë të tërhequr. Për t'iu përshtatur sa më mirë ndryshimeve të kohës, është i nevojshëm integrimi i TIK-ut në ciklin fillor, i cili ndikon në zhvillimin e kompetencës digjitale tek të gjithë nxënësit. Fëmijët e sotëm fillojnë të përdorin mjetet digjitale në një moshë shumë të re, ndaj shkolla duhet t'u përgjigjet nevojave të nxënësit.

Arsimi teknologjik është një komponent thelbësor i kurrikulës. Në një botë ku ndeshesh me shumë lloje teknologjish, të cilat janë pjesë e jetës së përditshme për të gjithë njerëzit, nxënësit duhet të pajisen me aftësi për t'u përballur me to me vetëbesim. Është po aq e rëndësishme që nxënësit të vlerësojnë dhe të kuptojnë marrëdhënien komplekse ndërmjet teknologjisë dhe shoqërisë. Si qytetarë, ata duhet të jenë të aftë të bëjnë gjykime vetjake mbi çështjet që lidhen me ndikimin e teknologjisë në jetët e tyre, në shoqëri dhe në mjedis.

Nxënësit e moshës digjitale vijnë në shkollë me njohuri, gjykime, opinione dhe pyetje të marra nga burime të pafundme digjitale të informacionit, të cilat mësuesi duhet t'i konsiderojë si pjesë të kurrikulës në tërësinë e saj.

TIK-u dhe teknologjia janë një formë e veçantë e veprimtarisë krijuese, ku njerëzit ndërveprojnë me mjediset e tyre duke përdorur materialet, inputet dhe proceset e duhura në përgjigje të nevojave, dëshirave dhe mundësive të tyre.

II. Korniza konceptuale e programit

Hartimi i programit lëndor rrjedh nga: Korniza kurrikulare e arsimit parauniversitar, kurrikula bërthamë dhe plani mësimor i arsimit bazë:

Si i tillë ky dokument i shërben:

- **nxënësit** për zhvillimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave të fushës së teknologjisë dhe TIK-ut në mënyrë që ai të përballojë sfidat e jetës dhe të integrohet në shoqëri.
- **mësuesit** për planifikimin, realizimin dhe vlerësimin e veprimtarisë mësimore dhe arritjeve të nxënësve në klasë dhe jashtë saj.
- **prindit** për njohjen e rezultateve të pritshme të fëmijëve dhe kritereve të vlerësimit në periudha të caktuara kohore.
- **hartuesit të teksteve mësimore dhe të materialeve ndihmëse për mësuesit dhe nxënësit.**

Programi i TIK-ut ka në thelb të tij krijimin e kushteve për ndërtimin e kompetencave të fushës/lëndës si dhe të kompetencave kyçe që lidhen

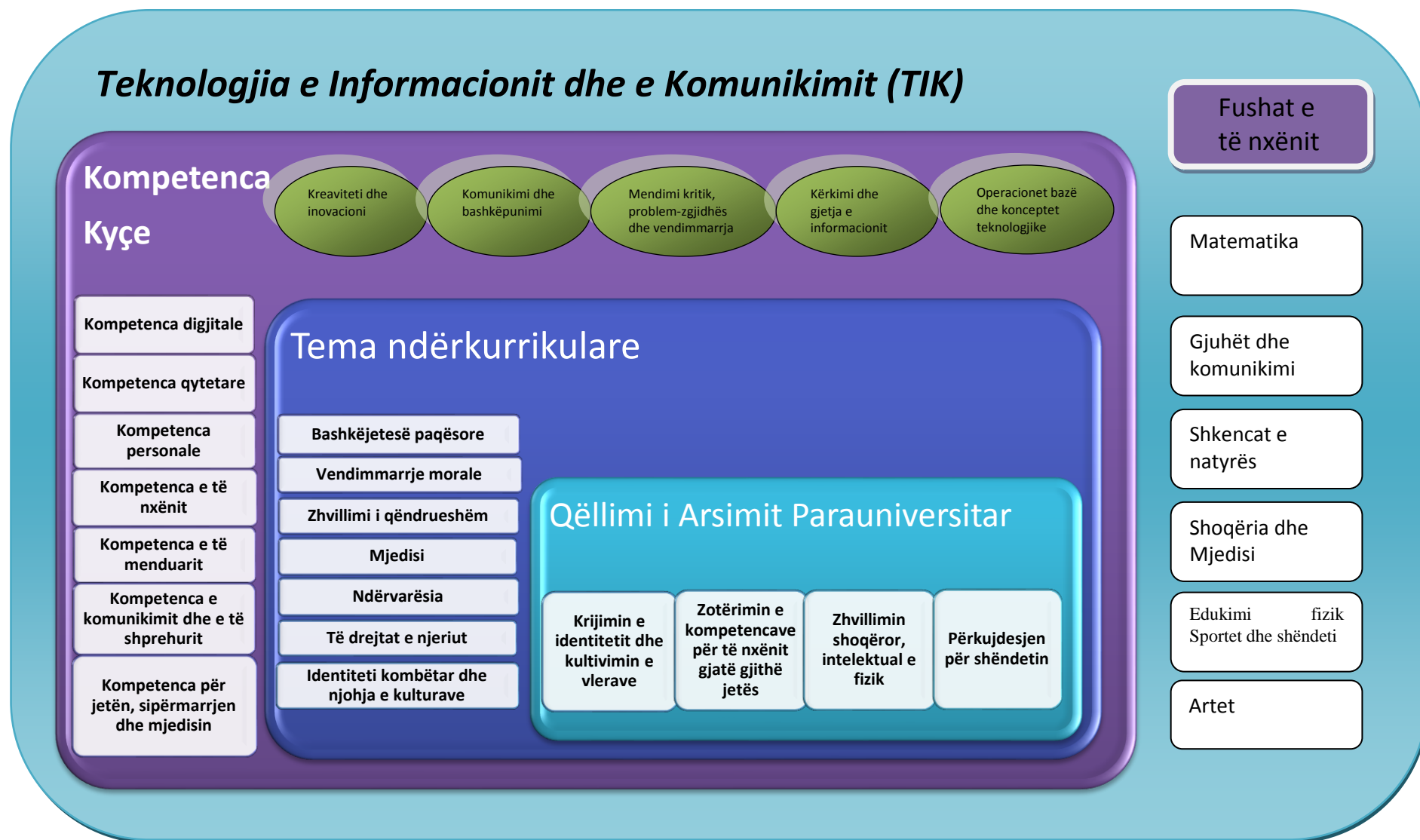
me to. Realizimi i temave ndërkurrikulare nëpërmjet fushës së teknologjisë dhe TIK-ut është një komponent i rëndësishëm i programit për kontributin e tij në shoqëri dhe në jetën e përditshme. Në program, gjithashtu, përshkruhet lidhja e TIK-ut me fushat e tjera, në mënyrë që kurrikula e arsimit bazë të shihet si një e tërë për realizimin e qëllimit kryesor të formimit të nxënësve.

Programi përmban 5 tematika, të cilat krijojnë kushte që nxënësi të ndërtojë dhe zbatojë njohuritë, shkathtësitë, qëndrimet dhe vlerat, në funksion të kompetencave të lëndës dhe kompetencave kyçe. Në program paraqitet edhe koha mësimore për secilën tematikë, që ndryshon nga klasa në klasë.

Përdorimi i metodologjive efikase në mësimdhënie është kusht për zbatimin e programit, për arritjen e kompetencave nga ana e nxënësve, duke i dhënë secilit mundësinë të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin që zotëron brenda vetes. Në këtë program, vlerësimi i nxënësve është komponent thelbësor për përmirësimin e arritjeve të nxënësve dhe procesit të të nxënësve.

Programi i TIK-ut, nga pikëpamja e organizimit të përmbajtjes, paraqitet në diagramin e mëposhtëm:

Diagrama 1 : Korniza konceptuale e programit

1 Qëllimet e arsimit parauniversitar

Arsimi parauniversitar krijon kushte dhe mundësi që nxënësit: të ndërtojnë dhe të zhvillojnë njohuri, shkathtësi, qëndrime dhe vlera që kërkon shoqëria demokratike; të zhvillohen në mënyrë të pavarur e të gjithanshme; të kontribuojnë në ndërtimin dhe mirëqenien vetjake dhe të shoqërisë shqiptare dhe të përballen në mënyrë konstruktive me sfidat e jetës.

Në arsimin parauniversitar nxënësit:

- kultivojnë identitetin vetjak, kombëtar dhe përkatësinë kulturore;
- përvetësojnë vlera të përgjithshme kulturore dhe qytetare;
- zhvillohen në aspektet intelektuale, etike, fizike, sociale dhe estetike;
- zhvillojnë përgjegjësi ndaj vetes, ndaj të tjerëve, ndaj shoqërisë dhe ndaj mjedisit;
- aftësohen për jetë dhe për punë, në kontekste të ndryshme shoqërore e kulturore;
- aftësohen për të nxënë gjatë gjithë jetës;
- zhvillojnë shpirtin e sipërmarrjes.
- përdorin teknologjitë e reja.

2 Qëllimi i programit të fushës “Teknologji dhe Tik”

2.1 Qëllimi i fushës

- Të kontribuojë në një edukim të balancuar duke iu dhënë nxënësve një përvojë të gjerë dhe sfiduese, që do t’u krijojë mundësi atyre të fitojnë një grup njohurish, aftësish njohëse e përpunuese dhe kompetenca të thjeshta, duke i përgatitur në këtë mënyrë që të jenë pjesëmarrës në një botë teknologjike.
- T’u krijojë mundësi nxënësve t’i integrojnë këto njohuri dhe shkathtësi/shprehi, së bashku me cilësitë për hulumtim dhe mendim reflektiv, për gjetjen e zgjidhjeve me vëmendjen e duhur ndaj çështjeve të shëndetit dhe sigurisë.
- Të lehtësojë zhvillimin e një sërë aftësive të komunikimit, që do t’i nxisin nxënësit të shprehin aftësitë e tyre krijuese në mënyrë praktike dhe me imagjinatë, duke përdorur varietete formash: fjalë, grafikë, modele etj.
- Të sigurojë një kontekst, në të cilin nxënësit mund të zbulojnë dhe vlerësojnë ndikimin e teknologjive në ekonomi, në shoqëri dhe në mjedisin përreth.

Qëllimi i programit të TIK-ut:

Programi i TIK-ut për ciklin fillor do të bazohet kryesisht në zhvillimin e procesit të shkruarit në kompjuter, bashkëbisedimit me të tjerët, si edhe realizimit të prezantimeve të ndryshme. Nxënësit do të aftësohen:

- të gjejnë informacione nga një shumëllojshmëri burimesh, të përzgjedhin dhe të sintetizojnë informacionin për të përmbushur nevojat e tyre;
- të zhvillojnë idetë e tyre duke përdorur mjete të TIK-ut për të përmirësuar cilësinë, për ta ndryshuar dhe përsosur punën e tyre;
- të shkëmbejnë dhe të ndajnë informacione përmes medieve elektronike;
- të shqyrtojnë, të ndryshojnë dhe të vlerësojnë punën e tyre, duke reflektuar në mënyrë kritike për cilësinë e saj.

3 Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës

Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës për secilën shkallë. Për ta realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të të nxënit. ***Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies.***

Kompetenca demonstron nga nxënësi (njohuri), bazohet në performancën e tij (aftësi), si dhe bazohet në perspektivën e sjelljes (qëndrim). Organizimi i mësimit të TIK-ut me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat digjitale, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe.

Psh. Kompetenca digjitale “Zgjidhja problemore” përfshin shumë nga strategjitë e zgjidhjes së situatave të ndryshme problemore në shoqëri dhe në jetën e përditshme duke përdorur teknologjinë.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës së TIK-ut mësuesi ndjek këto hapa:

- përzgjedh rezultat-in/et e të nxënit për kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse;
- zbërthen në rezultate të nxëni për kompetenca kyçe për secilin vit mësimor rezultat-in/et e të nxënit për shkallë, për kompetencat kyçe;
- përzgjedh rezultat-in/et e të nxënit për shkallë për kompetencat e fushës/ lëndës së TIK-ut që synon të arrijë nxënësi;
- zbërthen në rezultate të nxëni për kompetencat e fushës/lëndës së TIK-ut për vit mësimor, rezultat-in/et e të nxënit për shkallë;
- përzgjedh përmbajtje-en/et mësimore, mjetet digjitale, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizon rezultatet e të nxënit të kompetencave digjitale një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënit për kompetencat kyçe në një vit mësimor;
- planifikon mësimdhënien duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për fushën e teknologjisë dhe TIK-ut.

Diagrama 2 Rezultatet kryesore të të nxënit sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së tik-ut për shkallën e dytë.

Kompetenca digjitale

•Nxënësi përdor teknologjinë për të nxitur inovacionin

- Njeh disa mjete të thjeshta të teknologjisë së informacionit dhe komunikimit.
- Ritregon ngjarjen e një teksti të dëgjuar (nga mjetet auditive, audiovizuale apo nga mësuesi), përmbajtja e të cilit të mos jetë më shumë se një faqe teksti .
- Realizojnë punime origjinale, vetjake duke përdorur figurat e gjetura nga burime informacioni, si një formë për të shprehur emocionet e tyre.
- Kuptojnë rëndësinë e ruajtjes së të dhënave individuale (emri, mbiemri, adresa e shtëpisë, moshë...) dhe mos publikimit të tyre në asnjë burim informacioni të pa licencuar.
- Përdor mediat digjitale dhe mjediset informative për të komunikuar dhe bashkëpunuar.
- Organizon dhe komunikon informacionin, duke përdorur mjetet e duhura të komunikimit teknologjik për të mbledhur informacion dhe për të komunikuar me të tjerët (p.sh. e-mail, internet, video-konferencë, word-processor, krijon postera mbi një temë të caktuar).
- Zhvillon vetëdijen kulturore dhe të kuptuarit global duke u angazhuar me nxënësit e kulturave të tjera nëpërmjet komunikimeve online.
- Organizon, mbledh dhe shfaq të dhënat e gjetura nga burimet e informacionit elektronik.
- Identifikon dhe përdor bazën e të dhënave të sigurta dhe të përshtatura për moshën e tij, nëpërmjet burimeve elektronike apo të shtypit.
- Jep shembuj të punës me teknologjitë, të zgjidhjeve, që na ofron në jetën e përditshme, në bazë të të cilave ne marrim vendimet tona.
- Është i qartë për konceptin e përdorimit të sigurtë të teknologjisë, duke u fokusuar edhe në mbrojtjen e të dhënave personale.
- Demonstron sjellje pozitive dhe etike, kur përdor teknologjinë si një mjet komunikimi ose shërbimi apo krijimi të një produkti.

Kompetenca e të menduarit

•Nxënësi mendon në mënyrë krijuese

- Identifikon për një temë/ngjarje, çështjet kryesore të marra nga burime digjitale të ndryshme informacioni (internet).
- Ndërton tekste, objekte, animacione sipas imagjinatës duke përdorur TIK.

Kompetenca e të nxënit

•Nxënësi mëson për të nxënë

- Identifikon njohuritë që ka ,të cilat e ndihmojnë për të kryer një detyrë apo veprimtari të caktuar dhe kërkon këshilla e informacion për kapërcimin e vështirësive.
- Shfrytëzon burime të ndryshme informacioni për përgatitjen e një teme të dhënë.
- Përdor dhe zbaton në mënyrë efektive informacionin /njohuritë për zgjidhjen e një problemi /detyre të caktuar, përmes shfrytëzimit të TIK-ut apo burimeve të tjera.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

•Nxënësi kontribuon në mënyrë produktive

- Përgatit një autobiografi ku prezanton veten, të dhënat personale dhe prirjet, që ka për fusha të caktuara, duke gjetur të përbashkëta,që ato kanë me profesionet e dëshiruara.
- Përgatit një plan pune një javor dhe specifikon veprimtaritë prioritare duke argumentuar përzgjedhjen e tyre.
- Përgatit një projekt të vogël, duke theksuar veprimtaritë kryesore për një çështje , që e shqetëson në shkollë ose komunitet dhe përcakton kohën, vendin, materialet, mjetet e nevojshme për zbatimin e tij.

Kompetenca personale

•Nxënësi bën jetë të shëndetshme

Kompetenca qytetare

•Nxënësi përkushtohet ndaj të mirës së përbashkët

- Përdor teknologjitë për të përfituar shërbime dhe për të marrë pjesë aktive në jetën civile.

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit

•Nxënësi komunikon në mënyrë efektive

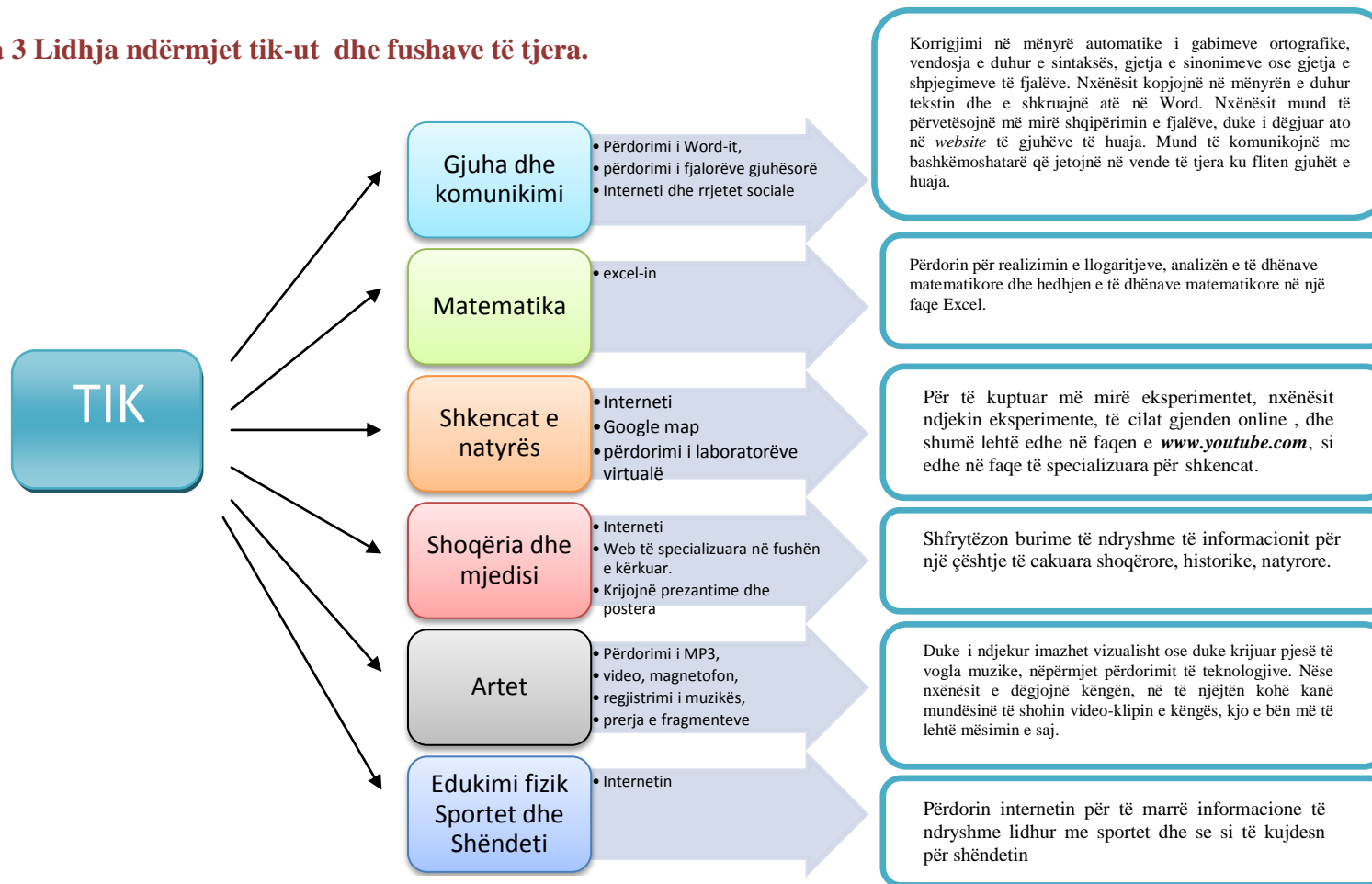
- Prezanton një temë të caktuar para të tjerëve në një kohëzgjatje deri në 10 minuta duke përdorur TIK-un.

4 Lidhja e TIK-ut me fushat e tjera kurrikulare

TIK-u u shërben të gjitha fushave, me koncepte dhe me aftësi. Lidhja e TIK-ut me fushat e tjera pasuron situatat e të nxënësve, në të cilat nxënësi zhvillon kompetencat e tij. Përdorimi i teknologjisë në fushat si (“Gjuhët dhe komunikimi”, “Matematikë”, “Shkencat e natyrës”, “Artet”, “Shoqëria dhe mjedisi”) ndihmon në përvetësimin më mirë të lëndëve të tjera nga nxënësi duke i bërë ato më të kuptueshme dhe më efektive. TIK-u luan një rol të rëndësishëm në të gjitha fushat e tjera. TIK-u u shërben nxënësve të zhvillojnë jo vetëm kompetencën digjitale, po i ndihmon ata të zhvillojnë më shumë këto kompetenca duke ndërlidhur njohuritë e TIK-ut me njohuritë e fushave të tjera. TIK-u mund të shihet si një lëndë që përbëhet nga mediat që çdo nxënës mëson të përdorë gjatë procesit mësimor, por ndërkohë është e rëndësishme që nxënësi të mësojë se si t’i përdorë këto media në funksion të fushave mësimore. Sipas Bibeau-t (2004a): “TIK-u në edukim, përveç përmirësimit të mënyrave të komunikimit, të menaxhimit dhe të përmirësimit të procesit të mësimdhënies, ka edhe një avantazh tjetër. Avantazhi i tij është se mundëson të nxënësve gjatë gjithë jetës, forcon lidhjet nëpërmjet shkëmbimit të përvojës me vendet e zhvilluara, mundëson relacione pedagogjike në distancë në çdo situatë dhe një komunikim direkt pa humbje informacioni. Gjithashtu, siguron vazhdimësi gjatë gjithë kohës, duke përmirësuar procesin e të nxënësve në klasë dhe jashtë saj”.

Një ide e shfrytëzimit të mekanizmave të TIK-ut në lëndët e tjera do të ishte p.sh përdorimi i Excel për llogaritje në lëndën e matematikës ose gjetja e eksperimenteve online për të kuptuar më mirë konceptet në kimi, biologji, fizikë apo përdorimi i faqeve të sigurta të internetit për realizimin e projekteve kurrikulare. Në fushën e gjuhës dhe komunikimit nxënësit vënë në praktikë shkrimin e saktë të teksteve, përvetësojnë shqiptimin e fjalëve, apo komunikojnë me bashkëmoshatarë të vendeve të tjera duke përdorur gjuhët e huaja. Nxënësi rrit njohuritë e tij në fushën e historisë nëpërmjet TIK-ut duke përdorur internetin për të gjetur fakte historike, imazhe etj. Gjithashtu në studimin e edukimit muzikor nxënësi nëpërmjet njohurive në TIK-ut ndjek imazhe vizualisht ose krijon pjesë të vogla muzike.

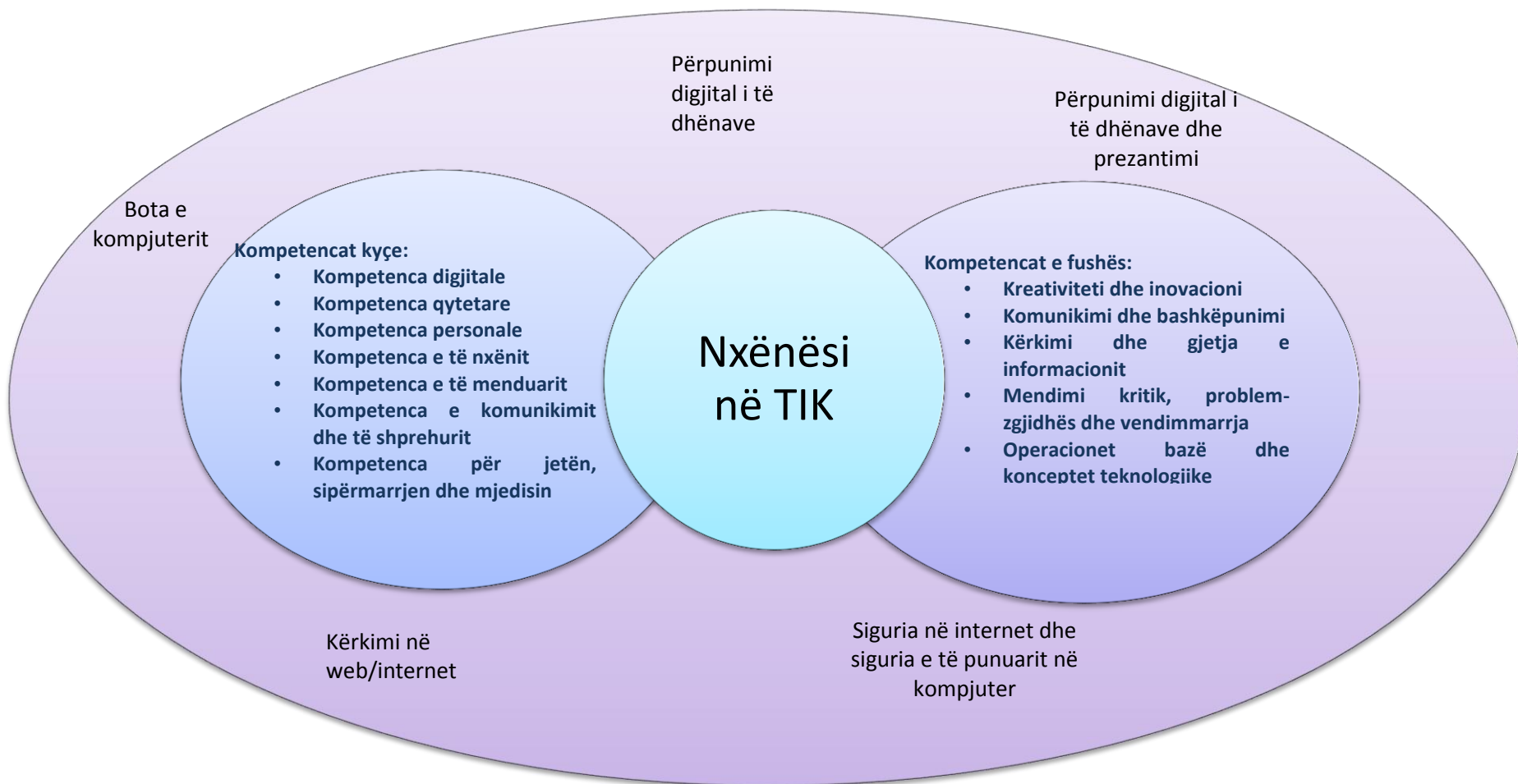
Diagrama 3 Lidhja ndërmjet tik-ut dhe fushave të tjera.

5 Kompetencat që formohen përmes tematikave

Bazuar në këtë kurrikul, programi i TIK-ut synon të përmbushë 6 kompetencat e fushës/lëndës, të cilat lidhen me kompetencat kyçe që një nxënës duhet të zotërojë gjatë jetës së tij dhe që arrihen nëpërmjet 5 tematikave kryesore.

Digrama 4 Kompetencat e fushës dhe tematikat e fushës.:

Tabela 1: Kompetencat e fushës dhe përshkrimi i tyre

Kompetencat e veçanta që formohen përmes tematikave	Përshkrimi i kompetencave
Kreativiteti dhe inovacioni	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kreativiteti dhe inovacioni duke përdorur teknologjinë:</i> përdor teknologjinë për të zhvilluar të menduarit kritik dhe krijues apo për të nxitur inovacionin dhe kreativitetin gjatë përdorimit të produkteve në proceset e punës së tij. - <i>Zhvillimi i përmbajtjes:</i> të krijojë përmbajtje në formate të ndryshme duke përfshirë multimedia, të rregullojë dhe të përmirësojë përmbajtjen që ai ose të tjerët kanë krijuar, të shprehë kreativitetin nëpërmjet mediave dhe teknologjive digjitale. - <i>Integrimi dhe ripërpunimi:</i> të modifikojë, të pastrojë dhe të përpunojë burimet ekzistuese për të krijuar përmbajtje dhe njohuri të reja, origjinale dhe të përshtatshme. - <i>E drejta e autorit dhe liçencat:</i> të kuptojë si e drejta e autorit dhe liçencat zbatohen në gjetjen e informacionit dhe përmbajtjes digjitale. - <i>Programimi:</i> të aplikojë parametrat, të modifikojë programe, të aplikojë programe, softëare, të kuptojë parimet e programimit, të kuptojë çfarë ka pas një programi.
Komunikimi dhe bashkëpunimi	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Bashkëveprimi ndërmjet teknologjisë:</i> të bashkëveprojë nëpërmjet llojeve të ndryshme pajisjesh dhe aplikacioneve digjitale, të kuptojë se si komunikimi digjital është shpërndarë, paraqitur dhe drejtuar, të kuptojë rrugët e përshtatshme të komunikimit nëpërmjet mjeteve digjitale, t'u referohet formateve të ndryshme të komunikimit, të përshtasë modelet dhe strategjitë e komunikimit për një audiencë specifike. - <i>Shpërndarja e informacionit dhe përmbajtjes:</i> të ndajë me të tjerët vendndodhjen dhe përmbajtjen e informacionit të gjetur, të jetë i gatshëm dhe në gjendje për të ndarë njohuritë, të veprojë si ndërmjetës, të jetë aktiv në shpërndarjen e të rejave, përmbajtjeve dhe burimeve, të dijë rreth praktikave dhe të integrojë informacion të ri në trupin e njohurive ekzistuese. - <i>Angazhimi i qytetarisë online:</i> të jetë i vetëdijshëm për potencialin e teknologjive për pjesëmarrjen e qytetarëve. - <i>Etika e komunikimit online:</i> të dijë dhe të njohë si janë rregullat e sjelljes online/ ndërveprimet

<p>Kërkimi dhe gjetja e informacionit</p>	<p>virtuale, të jetë i vetëdijshëm për aspektet e diversitetit kulturor, të jetë i aftë të mbrojë veten nga rreziqet e mundshme online, të zhvillojë strategji aktive për të zbuluar sjelljet e papranueshme.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Shfletosja, kërkimi dhe filtrimi i informacionit: të hyjë dhe të kërkojë informacion online, të gjejë informacionin e përshtatshëm, të zgjedhë burimet efektive, të lundrojë ndërmjet burimeve online, të krijojë strategji personale informacioni. - Vlerësimi i informacionit: të mbledhë, përpunojë, kuptojë dhe të vlerësojë në mënyrë kritike informacionin. - Ruajtja dhe rigjetja e informacionit: të ndryshojë dhe të ruajë informacionin dhe përmbajtjen për korrigjim më të lehtë, të organizojë informacione dhe të dhëna.
<p>Mendimi kritik, problem-zgjidhës dhe vendimmarrja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zgjidhja e problemeve teknike: të gjejë problemet e mundshme dhe t'i zgjidhë ato (nga troubleshooting në zgjidhjen e problemeve më komplekse) me ndihmën e mjeteve digjitale. - Gjetja e nevojave dhe përgjigjeve teknologjike: të vlerësojë nevojat e veta në termat e burimeve, mjeteve dhe zhvillimit të kompetencave, të përshtasë nevojat me zgjidhjen e mundur, të adaptojë mjetet me nevojat personale, të vlerësojë në mënyrë kritike zgjidhjet e mundshme dhe mjetet digjitale. - Gjetja e boshllëqeve të kompetencave digjitale: të kuptojë kur kompetencat e veta që nevojiten të përmirësohen ose të përditësohen, të mbështesë të tjerët në zhvillimin e kompetencave të tyre digjitale.
<p>Mbrojtja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mbrojtja e pajisjeve: të mbrojë pajisjet e veta dhe të kuptojë rreziqet online dhe kërcënimet, të marrë njohuri rreth mbrojtjes dhe masave të sigurisë. - Mbrojtja e të dhënave personale: të kuptojë termat e zakonshëm të shërbimit, të aktivizojë mbrojtjen e të dhënave personale, të kuptojë privatësinë e njerëzve të tjerë, të mbrojë veten nga mashtrimet në internet dhe kërcënimet. - Mbrojtja e shëndetit: të shmangë rrezikun e shëndetit që lidhet me përdorimin e teknologjisë në termat e kërcënimeve në të mirën e shëndetit fizik dhe psikologjik. - Mbrojtja e mjedisit: të jetë i vetëdijshëm për ndikimin e TIK-ut në mjedis.

6 Koha mësimore për secilën klasë

Lënda e TIK-ut zhvillohet për 35 javë mësimore me nga 1 orë secila, pra gjithsej 35 orë për secilën klasë. Programi i lëndës së TIK-ut specifikon kohën(orët e sugjeruara) e secilës tematikë për secilën shkallë dhe klasë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore të përcaktuara në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tabela 2: Orë të sugjeruara për çdo tematikë

	Bota e kompjuterit	Përpunimi digjital i të dhënave	Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter	Kërkimi në web/internet	Përpunimi digjital i të dhënave dhe prezantimit	Gjithsej orë
Shkalla e dytë						70 orë
Klasa e katërt	5 orë	11 orë	4 orë	10 orë	5 orë	35 orë
Klasa e pestë	5 orë	11 orë	3 orë	11 orë	5 orë	35 orë

6.1 Përmbajtja e shkallës së dytë

Në programin e fushës/lëndës së TIK-ut për shkallën e dytë janë paraqitur përmbajtjet e tematikave:

- *Bota e kompjuterit;*
- *Përpunimi digjital i të dhënave;*
- *Përpunimi digjital i të dhënave dhe prezantimi;*
- *Kërkimi në web/internet;*
- *Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter;*

Këto tematika janë bazë për të ndërtuar njohuri, shkathtësi, qëndrime e vlera. Tematikat janë bazë për të siguruar rezultatet e të nxënit sipas

kompetencave digjitale, për çdo shkallë të paraqitura në tabelë në fillim të çdo tematike.

Për secilën tematikë, sipas klasave të shkallës janë paraqitur njohuritë për secilën klasë të shkallës së dytë (*klasa e katërt, klasa e pestë*). Aftësitë, qëndrimet dhe vlerat që duhet të demonstrojë nxënësi lidhur me tematikat përkatëse paraqiten vetëm në nivel shkalle për secilën shkallë.

Koha për secilën tematikë lidhet së pari me rëndësinë e tematikës dhe së dyti me shkallën e vështirësisë së saj për t'u përvetësuar nga nxënësit.

Sasia e orëve mësimore për secilën tematikë është rekomanduese. Mësuesit janë të lirë të ndryshojnë me 10% (më shumë ose më pak) orët e rekomanduara për secilën tematikë. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, si dhe ndarjen e orëve sipas tematikave. Në programin e ciklit fillor mësuesit duhet të kenë në konsideratë që kjo lëndë fillon për herë të parë për nxënësit në klasën e katërt. Që nxënësit të aftësohen në këtë lëndë, ata duhet të kenë në dispozicion orë që ju mundësojnë praktikimin e njohurive të reja.

Programi i TIK-ut për **klasën e 4-t** zhvillohet në **35 orë mësimore vjetore**, prej të cilave: **21 orë njohuri të reja** dhe **14 orë përpunim njohurish**, pra në raportin 60% njohuri të reja kundrejt 40% përpunim i njohurive.

Programi i TIK-ut për **klasën e 5-të** zhvillohet në **35 orë mësimore vjetore**, prej të cilave: **17 orë njohuri të reja** dhe **18 orë përpunim njohurish**, pra në raportin 50% njohuri të reja kundrejt 50% përpunim i njohurive.

Mësuesit dhe hartuesit e teksteve janë të lirë t'i organizojnë kapitujt dhe renditjen e tyre, por ajo që është e rëndësishme dhe duhet marrë në konsideratë është se tematikat zgjasin përgjatë gjithë vitit shkollor dhe si të tillë kapitujt e teksteve nuk mund të jenë të ndarë, por duhet të kenë ndërlidhje dhe vazhdimësi. Gjithashtu mësuesit duhet të marrin në konsideratë që situatat janë në qendër të zhvillimit të orës mësimore dhe nëpërmjet situatave të synohet arritja e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve. Ndaj do të ishte dhe në ndihmë të mësuesit nëse tekstet do të ishin të pasura me situata praktike të janë të marra nga jeta e përditshme.

7 SHKALLA E DYTË

SHKALLA E DYTË Klasa e katërt, klasa e pestë

7.1 Tematika : Bota e kompjuterit

Përshkrimi i tematikës: Nxënësi njihet me rëndësinë dhe funksionet e kompjuterit dhe analizon marrëdhëniet dhe ndikimin e tij në shoqëri. Ai zhvillon aftësitë e përdorimit fillestar të kompjuterit, njihet me pjesët përbërëse të tij dhe e përdor kompjuterin për zhvillimin e kompetencës digjitale në të gjitha lëndët.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës:

Kreativiteti dhe inovacioni duke përdorur teknologjinë: përdor kompjuterin për të zhvilluar të menduarit kreativ dhe konstruktiv apo për të nxitur inovacionin dhe kreativitetin.

Komunikimi dhe bashkëpunimi: ndërvepron, bashkëpunon dhe publikon me moshatarët, ekspertët apo të tjerët duke përdorur kompjuterin; përdor media dhe formate të ndryshme për komunikimin e informacionit dhe ideve në mënyrë efektive për audiencë të shumta;

Kërkimi dhe gjetja e informacionit: përcakton strategjinë e kërkimit të informacionit; duke përdorur kompjuterin gjen, organizon, analizon, vlerëson, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri e burimeve dhe mediave; përzgjedh burimet e informacionit apo mjetet digjitale bazuar në përshtatshmërinë e tyre për kryerjen dhe zgjidhjen e një sërë detyrave.

Mendimi kritik, zgjidhja e problemit dhe vendimmarrja: identifikon problemet e mundshme teknike dhe i zgjidh ato (nga defektet e vogla të problemet më komplekse).

Operacionet baze dhe konceptet teknologjike: kupton dhe përdor saktë sistemet e teknologjisë; përzgjedh dhe përdor aplikacionet në mënyrë efektive dhe produktive;

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

NJOHURITË KLASA 4
Bota e kompjuterit
Nxënësit:

Bota e kompjuterit
- Përdor një shumëllojshmëri të

- bëjnë dallimin midis pjesëve *hardware* dhe *software*;
- dinë të kujdesen për mirëmbajtjen e pjesëve kompjuterike (pastrimi i tyre, fikja dhe ndezja e kompjuterit në mënyrë korrekte, respektimi i ngjyrave të çelëta në desktop, si dhe të dinë të përdorin kompjuterin duke respektuar kohëzgjatjen e përdorimit të tij;
- bëjnë dallimin midis internetit dhe kompjuterit (shembuj nga jeta e përditshme);
- bëjnë dallimin midis sistemit operativ dhe *software*-ve aplikativë.

NJOHURITË KLASA 5

Bota e kompjuterit

Nxënësit:

- mësojnë kuptimin e kujtesës si të dhëna të koduara bazuar në sistemin binar të magazinimit;
- njihen me pjesët kryesore të kompjuterit, rendin e punës së tij dhe me mjetet e ruajtjes së informacionit (pjesët e brendshme të kompjuterit, video dhe sound card; pjesët e tjera të kompjuterit *hardware* dhe *software*; rendi i punës së kompjuterit; mjetet ndihmëse të kompjuterit dhe ato të ruajtjes së informacionit.

gjerë dhe të mirëbalancuar, teknologji digjitale dhe jodigjitale për probleme të ndryshme dhe të ndryshon në mënyrë dinamike opsionet me kalimin e kohës.

- Është i aftë të zgjidhë një problem teknik dhe të vendosë se çfarë të bëjë kur teknologjia nuk punon.
- Është i aftë të dallojë pajisjet dhe pjesët përbërëse të kompjuterit.
- Është i aftë për të dhënë dhe marrë feedback.
- Mund të punojë në distancë me të tjerë.
- Mund të përdorë media sociale për qëllime të përbashkëta dhe detyra të ndryshme.

Qëndrime dhe vlera:

- Është i përgjegjshëm gjatë përdorimit të mjeteve teknologjike.
- Kupton rëndësinë, anët pozitive dhe negative të përdorimit të kompjuterit, si një mjet i domosdoshëm teknologjik.
- Kupton përfitimet dhe mungesat e pajisjeve të ruajtjes dhe shërbimeve të ndryshme. (opsionet e ruajtjes online dhe lokale).
- Është i vetëdijshëm për rëndësinë e *back-up-it*.
- Është i vetëdijshëm për pasojat kur një përmbajtje e ruajtur është private apo publike.
- Është i gatshëm të ndajë dhe të bashkëpunojë me të tjerët.
- Është i gatshëm të jetë pjesë e ekipit.
- Merr pjesë aktive në zgjidhjen e problemit.
- Është i gatshëm të kërkojë këshilla kur shfaqet një problem.
- Mendon alternativat kur problemet nuk janë zgjidhur .

Veprimtari sugjeruese:

Nxënësit shkojnë në laboratorin informatik dhe mësues-i/ja është në gjendje t'u tregojë në mënyrë konkrete dallimin midis pjesëve të kompjuterit dhe programeve, po gjithashtu, cilat janë programet që përdoren dhe cilat janë sistemet operative.

7.2 Tematika: Përpunimi digjital i të dhënave

Përshkrimi i tematikës: Nxënësi përdor mjetet digjitale për të mbledhur, analizuar, vlerësuar, përpunuar dhe raportuar informacione nga burime të ndryshme elektronike, të cilat janë në përshtatje me moshën e nxënësve dhe me qëllimin e detyrave.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës:

Kreativiteti dhe inovacioni: Aplikon njohuritë ekzistuese për të gjeneruar ide, produkte ose procese të reja; realizon një/disa punim/-e origjinal/vetjak/-e si një mjet shprehës personal apo të grupit; përdor modelet dhe simulimet për të analizuar problemet dhe sistemet komplekse.

Kërkimi dhe gjetja e informacionit: kërkon informacion online, artikulon nevojat informative, gjen informacionin e përshtatshëm, zgjedh burimet efektive, krijon strategji personale informacioni; mbledh, përpunon, kupton dhe vlerëson në mënyrë kritike informacionin. Ndryshon dhe ruan informacionin dhe përmbajtjen për korrigjim më të lehtë, organizon informacione dhe të dhëna.

Mendimi kritik, zgjidhja e problemit dhe vendimmarrja: identifikon problemet dhe përcakton pyetjet e duhura për hulumtim;

planifikon dhe menaxhon aktivitetet për arritjen e zgjidhjeve ose për të përfunduar një projekt; mbledh të dhënat, i analizon, identifikon dhe vendos zgjidhjet e duhura; përdor procese multiplikative dhe shqyrton perspektivat e ndryshme për të eksploruar zgjidhjet alternative. *Operacionet bazë dhe konceptet teknologjike:* kupton dhe përdor saktë sistemet e teknologjisë; përzgjedh dhe përdor aplikacionet në mënyrë efektive dhe produktive; zgjidh problemet e sistemeve dhe të aplikacioneve; njohuritë e fituara i vë në funksion të mësimin të teknologjive të reja.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës
<p>NJOHURITË KLASA 4</p> <p>Përpunimi digjital i të dhënave</p> <p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hedhin të dhënat, aftësohen në përdorimin e tastierës, fusin (ngjisin) tekst me saktësi kur e kopjojnë nga një burim tjetër informacioni; • përdorin <i>mausin</i> dhe njohin funksionin e butonave të tij; • bëjnë detyra të thjeshta duke përdorur kompjuterin dhe tastierën në shtëpi; • shkruajnë tekstin, selektojnë (përzgjedhin), kopjojnë, fshijnë dhe printojnë; • përdorin formatimin e thjeshtë të tekstit: “<i>Bold</i>”, “<i>Underline</i>”, “<i>Italic</i>”, “<i>Justify</i>” dhe ndryshojnë llojin e shkrimit: “<i>Times New Roman</i>”, “<i>Arial</i>”; • njohin funksionet e tasteve kryesore, si: “<i>Ctrl</i>”, “<i>Tab</i>”, “<i>Esc</i>” dhe komanda të tjera të veçanta; • vendosin shpejt pjesë teksti, fusha tekstore, kalojnë nga rreshti në paragrafi ose vendosin numrin e faqeve; • mbledhin informacion nga një shumëllojshmëri burimesh (për shembull: njerëz, libra, database, CD-ROM-et, videot dhe TV); • ruajnë informacionin në një shumëllojshmëri formash (për shembull: ruajtja e informacionit në një bazë të dhënash të përgatitura, ruajtja e punës); • krijojnë një skedar (të hapin një skedar të ri me një editor teksti); • emërtojnë skedarët në mënyrë profesionale; 	<p>Përpunimi digjital i të dhënave</p> <ul style="list-style-type: none"> - Përshtat kërkimin e informacionit sipas nevojave specifike. - Rigjen informacionin e kërkuar dhe zgjedh fjalorin e duhur specifik në mjetet e kërkimit - Ka aftësi strategjike informimi si dhe organizimi të aktiviteteve sipas qëllimit të kërkuar. - Organizon dhe menaxhon të dhënat në kompjuter. - Ka aftësi të merret me informacionin që i jepet nga përdoruesi. - Vlerëson dobinë, saktësinë dhe integritetin e informacionit. - Mund të krahasojë, të bëjë dallimin dhe të integrojë informacionin nga burime të

- ruajnë një skedar (të mësojnë “save” dhe “save as” për të vendosur një skedar në *harddrive*);
- rigjejnë informacionin që është ruajtur (për shembull: përdorimi i një CD-ROM-i, ngarkimi i punës së ruajtur);
- lexojnë, kuptojnë informacionin letrar dhe analizojnë se sa është i besueshëm informacioni;
- shohin *world wide web* (www) si një vend ku mund të ndodhen informacionet e këqija dhe ato të nevojshme;
- përgatisin informacionin duke përdorur TIK-un, përfshirë edhe përzgjedhjen e burimeve të përshtatshme, duke e gjetur informacionin, duke e klasifikuar dhe duke e kontrolluar për saktësi.

NJOHURITË KLASA 5

Përpunimi digjital i tekstit

Nxënësit:

- realizojnë dhe ndryshojnë formatizime të thjeshta (ndryshimi i shkronjave, i llojit, i ngjyrës etj.);
- zhvillojnë dhe përmirësojnë idetë duke bashkuar, organizuar dhe riorganizuar tekste, tabela, imazhe dhe zëra, si të jetë e përshtatshme (p.sh.: publikim desktopi, prezantime multimedia).
- përdorin më gjerësisht disa lloje të formatimit të tekstit;
- kopjojnë tekste dhe fotografi të formës digjitale dhe i ngjisin në programin kompjuterik (MS *word*);
- printojnë një dokument;
- njohin komandën *Print Preview*;
- vendosin kornizën e një teksti dhe ngjyrosin sfondin e tij;
- përdorin korrigjimin ortografik;

ndryshme.

- Dallon informacionin e besueshëm nga burimet e pabesueshme.
- Strukturon dhe klasifikon informacionin dhe përmbajtjen sipas një skeme/metodë klasifikimi.
- Shkarkon/ngarkon informacionin dhe përmbajtjen e klasifikuar .
- Përdor skema të ndryshme klasifikimi për të ruajtur dhe drejtuar burime dhe informacione.

- redaktojnë dhe kontrollojnë gabimet ortografike; vendosin vijën ndarëse dhe të krijojnë paragrafë;
- përdorin programe të përgjithshme aplikative, si: sisteme të përpunimit të teksteve, shfletuesit e internetit, *e-mail*-in;
- kërkojnë në tekst dhe ndryshojnë e zëvendësojnë gërmat ose fjalët;
- bëjnë kontrollin drejtshkrimor (*spell checker*), vendosin kryeradhën në paragraf (*paragraph indent*) ose hapësirën e rritur mes paragrafëve (*increased space*);
- rendisin fjalët (*Numbering*), vendosin nëntituj (*Bullets*) dhe ndryshojnë fillimin e rreshtit (*Indent*);
- shtojnë simbole ose shenja të veçanta;
- ngjisin dhe rregullojnë një figurë nga *ClipArt*-i;
- shtojnë një shkrim të zbukuruar (*word Art*), p.sh. për të bërë një ftesë për ditëlindje;
- njohin formatimet e ndryshme të rreshtave dhe të simboleve, si dhe përdorin komandat me përzgjedhje për të futur mundësi të zgjeruara në tastierë të tilla si: simbole matematikore, theksa dhe karaktere të veçanta;
- njohin rolin e komandës *UNDO*;
- njohin formatet e ndryshme të dokumenteve tekst, si: *TXT, RTF, DOC, ODT, PDF* ose *HTML*;
- ruajnë dokumentet në një format tjetër, si p.sh.: *RTF, DOCX* ose *DOC*;
- ndryshojnë emrin dhe të dhënat e dokumentit;
- ruajnë dokumentin e word-it në formatin PDF;
- njohin mënyrën e krijimit të një table, si vendosen ngjyra te kolonat e tabelës, si shtohen ose hiqen rreshtat dhe kolonat.

Qëndrime dhe vlera:

- Ka qëndrim aktiv drejt kërkimit të informacionit
- Vlerëson aspektet pozitive të teknologjive për korrigjimin e informacionit.
- Është i motivuar të kërkojë informacion për aspekte të ndryshme të jetës së tij/saj.
- Është kurioz rreth sistemeve të informimit dhe funksioneve të tyre.
- Arsyeton që jo i gjithë informacioni mund të merret në internet.
- Është kritik ndaj informacionit të gjetur.

Veprimtaritë sugjeruese: Kur të tregohen fotot e tasteve me funksion individual, nxënësit do të përshkruajnë aftësitë e secilit tast të tastierës. Shkruan në word titujt e dokumenteve të përdorura dhe di të bëjë dallimin midis burimeve digjitale dhe atyre të gjetura në forma të tjera.

Kërkojnë informacion nga librat dhe revistat duke krijuar në klasë një database, duke i klasifikuar sipas karakteristikave dhe qëllimeve, duke kontrolluar që drejtshkrimi i emrave të jetë korrekt.

Një temë tjetër është rrëfimi mbi kafshën e pëlqyer. Tekstet e shtypura mund të vendosen në faqen e internetit të shkollës dhe të merren si shembuj nga klasat e tjera.

Një mënyrë tjetër për të ndërlidhur njohuritë është trajtimi i njohurive nëpërmjet projekteve kurrikulare: mësuesi mund të bëjë një kombinim ndërmjet tekstit të shkruar, ikonave dhe prezantimit të projektit. Nxënësit punojnë në grup për realizimin e tij dhe gjithashtu secili prej tyre ka një rol të caktuar për organizimin me sukses të projektit.

7.3 Tematika: Përpunimi digjital i të dhënave dhe prezantimi

Përshkrimi i tematikës: Nxënësi realizon objekte dhe veprimtari të ndryshme duke përdorur programe të thjeshta vizatimi. Krijon pamje të thjeshta dhe mbledh, përpunon të dhëna dhe i prezanton, lexon dhe interpreton skica dhe vizatime të objekteve të thjeshta teknike, si dhe përdor mënyra të thjeshta të komunikimit grafik për të prezantuar ide dhe për të paraqitur objekte të thjeshta .

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës:

Kërkimi dhe gjetja e informacionit:

Shfletosja, kërkimi dhe filtrimi i informacionit: të hyjë dhe të kërkojë informacion online, të artikulojë nevojat informative, të gjejë informacionin e përshtatshëm, të zgjedhë burimet efektivisht, të lundrojë ndërmjet burimeve online, të krijojë strategji personale informacioni.

Vlerësimi i informacionit: të mbledhë, të përpunojë, të kuptojë dhe të vlerësojë në mënyrë kritike informacionin.

Ruajtja dhe rigjetja e informacionit: të ndryshojë dhe të ruajë informacionin dhe përmbajtjen për korrigjim më të lehtë, të organizojë informacione dhe të dhëna.

Mendimi kritik, zgjidhja e problemit dhe vendimmarrja: identifikon problemet dhe përcakton pyetjet e duhura për hulumtim; planifikon dhe menaxhon aktivitetet për arritjen e zgjidhjeve ose për të përfunduar një projekt; mbledh të dhënat, i analizon, identifikon dhe vendos zgjidhjet e duhura; përdor procese multiplikative dhe shqyrton perspektivat e ndryshme për të eksploruar zgjidhjet alternative.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës
<p>NJOHURITË KLASA 4</p> <p>Përpunimi digjital i të dhënave dhe prezantimi</p> <p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • krijojnë pamje të thjeshta me anë të një programi të thjeshtë vizatimi; • bashkëndajnë idetë e tyre. 	<p>Komunikimi grafik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identifikon problematikën gjatë zbatimit të komandave, për realizimin e punimeve. - Prezanton vizatime dhe punime duke përdorur media të ndryshme.
<p>NJOHURITË KLASA 5</p> <p>Përpunimi digjital –programi i vizatimit (Paint)</p> <ul style="list-style-type: none"> • njohin programin <i>Paint 7</i> dhe pjesët e tij; • njohin mjetet e punës në grupin <i>Tools</i>; • njohin dhe përdorin komandat e grupit <i>Clipboard, Image</i>; • përdorin mjetin furçë (<i>Brush</i>) me versionet e tij, përdorin butonin <i>Paint</i> dhe komandat përbërëse; • përdorin sa më mirë mjetet e punës në <i>Paint</i>; • rregullojnë përmasat e faqes (<i>Page set up</i>). 	
<p>Qëndrime dhe vlera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ka qëndrim aktiv drejt kërkimit të informacionit. 	

- Vlerëson aspektet pozitive të teknologjive për korrigjimin e informacionit.
- Është i motivuar të kërkojë informacion për aspekte të ndryshme të jetës së tij/saj dhe të bëjë një prezantim.
- Është kurioz rreth sistemeve të informimit dhe funksioneve të tyre.
- Arsyeton që jo i gjithë informacioni mund të merret në internet.
- Është kritik ndaj informacionit të gjetur.
- Mbledh të dhëna, bën përpunimin e tyre me programe të ndryshme dhe bën paraqitjen grafike të tyre.

Veprimtaritë sugjeruese: Prezantojnë informacionin në formë teksti, imazhi ose tabelë.

Punojnë në grup për të realizuar një prezantim që i përmban të tria format e informacionit (tekst, imazh, tabelë) në formën e një projekti kurrikular.

Nxënësit marrin fotografi nga kamera dhe i ndryshojnë formatin ose ngjyrat ose mbishkrimin. Krijojnë kartëvizita të thjeshta dhe më pas i paraqesin ato në një konkurs.

7.4 Tematika: Kërkimi në web/internet

Përshkrimi i tematikës: Nxënësi shkruan dhe hap linqe nëpërmjet faqeve kërkuese. Di të navigojë nëpër faqet e internetit, përdor lehtësisht internetin ose burime të tjera elektronike për kërkim informacioni. Gjithashtu ruan dhe shkarkon informacione në një server online.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës:

Komunikimi dhe bashkëpunimi: ndërvepron nëpërmjet pajisjeve të ndryshme digjitale dhe aplikacioneve; kupton se si komunikimi digjital është i shpërndarë, paraqitur dhe drejtuar, kupton mënyrën e duhur të komunikimit nëpërmjet mjeteve digjitale, u referohet formateve të ndryshme të komunikimit, përshtat mënyrat dhe strategjitë e komunikimit për një audiencë specifike.

Kërkimi dhe gjetja e informacionit: përcakton/vendos strategjinë e kërkimit të informacionit; gjen, organizon, analizon, vlerëson, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri e burimeve dhe mediave; përzgjedh burimet e informacionit apo mjetet digjitale bazuar në përshtatshmërinë e tyre për kryerjen dhe zgjidhjen e një sërë detyrave (apo problemeve të veçanta), përpunon të dhënat dhe raporton rezultatet, përdor informacionin e fituar për punë të pavarur duke iu referuar edhe te drejtave të autorit.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës
NJOHURITË KLASA 4 Kërkimi në web/internet Nxënësit:	Kërkimi në web/internet <ul style="list-style-type: none"> - Është i aftë të dërgojë një e-mail, të shkruajë një blog post, një SMS etj.

<ul style="list-style-type: none"> • hapin dhe mbyllin <i>web Browser, Firefox, Internet Explorer</i>; • shkruajnë dhe hapin linqet nëpërmjet faqeve kërkuese; • navigojnë në internet (të mësojnë përdorimin e tasteve kryesore, si të kalojnë nga një link në një tjetër apo si të ktheheni mbrapa kur jemi në një link); • njohin konceptin që interneti dhe <i>world wide web (www)</i> është vetëm një pjesë e shumë mundësive që mundësohen nga interneti; • flasin rreth informacionit që u nevojitet dhe se si mund ta gjejnë dhe ta përdorin atë; • njohin konceptin e burimit të informacionit dhe përmendin shembuj të informacioneve të dyshimta 	<ul style="list-style-type: none"> - Është i aftë të gjejë dhe kontaktojë me bashkëmoshatarët - Është i aftë të rregullojë informacion me qëllim komunikimin nëpërmjet mjeteve të veçuara (nga dërgimi i një e-mail-i në bërjen e një prezantimi në slajde). - Është i aftë të zgjedhë komunikimin të cilin ai/ajo merr (nga rasti, klasifikimi i e-mail-eve, vendosja se kë do të ndjekë në sajtet sociale mikro-blogging, etj).
<p>NJOHURITË KLASA 5</p> <p>Kërkimi në web/internet</p> <ul style="list-style-type: none"> • njihen me pajisjet e nevojshme që duhen për t'u lidhur me internetin; • hapin një web shfletues/web <i>browser</i> si <i>Internet Explorer</i> ose <i>Firefox</i> e të hapin një link interneti; • dinë se si navigohet në faqen e internetit (para, pas, faqe kryesore); • kapin konceptin e një website si një grumbull dosjesh individuale; • kuptojnë strukturën URL; • përdorin faqet e ruajtura; • kërkojnë informacionin e dëshiruar sipas detajeve të dhëna nga mësues-i/ja, kërkojnë në faqe të sigurta dhe ruajnë informacionin; • përdorin Google, si shembull, shpjegojnë se si të kërkojnë informacione të sakta dhe të përshtatura për moshën e tyre; • përdorin lehtësisht internetin ose burime të tjera elektronike për kërkim informacioni; 	<ul style="list-style-type: none"> - Është në gjendje të kontrollojë të drejtën e pronësisë së një përmbajtjeje. - Di si ta shpërndajë përmbajtjen e gjetur në internet (p.sh. si të shpërndajë një video nëpër rrjetet sociale). - Di si t'i përdorë mediat sociale për të promovuar rezultatet e punës së tyre. - Është në gjendje të hyjë në disa rrjete përkatëse dhe unione për qëllime të ndryshme. - Është në gjendje të gjejë unionet, rrjetet dhe mediat sociale përkatëse që u korrespondojnë interesave dhe nevojave të tij/saj. - Njeh dhe mund të përdorë funksionalitetet e ndryshme të rrjeteve, mediave dhe shërbimeve

- kuptojnë nga shembujt që jepen nga mësues-i/ja, duke treguar një website si një grumbull skedarësh individualë;
- kuptojnë konceptin e një home page (faqe shtëpi), që është shpjeguar si mënyrë për të lidhur një *site* (vendndodhje) me një emër *domain* (territori);
- ruajnë e shkarkojë dokumente nga një server online;
- organizojnë dhe menaxhojnë vetë të dhënat në kompjuter: krijimin e dosjeve, nëndosjeve, kopjimin dhe mbishkrimin e tyre;
- shkarkojnë dhe ruajnë në dosjen e synuar;
- kuptojnë nocionin “Të drejtat e autorit” dhe dinë kur lejohet të përdorin ose të shpërndajnë dokumente të huaja;
- njohin shenjat e sigurisë në faqet e internetit (si p.sh.: https etj.);
- njohin kriteret për të dalluar besueshmërinë e burimeve në internet;
- njohin të drejtat e ruajtjes dhe të mbrojtjes së privatësisë dhe veprojnë sipas tyre.
- e-maili dhe chat-i
- krijojnë një adresë e-mail-i në faqe të ndryshme web-i (serioziteti i emrit të zgjedhur);
- njohin kuptimin dhe funksionin e fushave TO, CC dhe BCC;
- shkruajnë, dërgojnë dhe marrin një e-mail, qoftë online në internet, qoftë me program në kompjuter;
- bëjnë *forward*, bashkëngjisin, ruajnë ose printojnë një e-mail;
- hapin dhe ruajnë dokumentet e bashkëngjitura;
- dërgojnë dokumente me bashkëngjitje (attachment);
- dërgojnë e-mail-e në seri ose njëherësh një grupi;

online.

- Di si të licensojë prodhimin e vet digjital.
- Di si të gjejë informacionin sipas rregullave të së drejtës së autorit dhe licensave.

- përdorin dhe menaxhojnë listën e kontakteve;
- ruajnë në chat historikun e bisedimit;
- mënjanojnë shqetësimet ose fyerjet gjatë *chat-it*;
- dinë si të sillen ndaj fyerjeve ose bezdisjeve.

Qëndrime dhe vlera:

- Është i sigurt dhe i qetë gjatë komunikimit dhe shprehjes nëpërmjet mediave digjitale.
- Është i vetëdijshëm për kodin e mirësjelljes në përshtatje me kontekstin.
- Është i vetëdijshëm për rrezikun lidhur me komunikimin online me persona të panjohur.
- Angazhohet në mënyrë aktive në komunikimin online.
- Është i gatshëm të zgjedhë mjetet më të përshtatshme të komunikimit sipas qëllimit.
- Merr qëndrim aktiv në shpërndarjen e burimeve, përmbajtjes dhe njohurive.
- Ka opinionin e vet të informimit rreth shpërndarjes së praktikave, përfitimeve, rreziqeve dhe kufizimeve.
- Pranon dhe vlerëson diversitetin.
- Ka qëndrim të sigurt dhe të ndjeshëm në aktivitetet digjitale.
- Ka një opinion të informimit të autorizimit të praktikave.
- Është i vetëdijshëm për çështjet e së drejtës së autorit.
- Është i vetëdijshëm për potencialin e teknologjive dhe medieve.
- Kë një arsyetim kritik të medias sociale, rrjeteve dhe komunikimeve online.
- Angazhohet me pjesëmarrje në media.

Veprimtaritë sugjeruese: Nxënësit ofrojnë shpjegim me shkrim se pse informacioni i keq është kaq i kapshëm në *world wide web* (www).

Nxënësit do të sigurojnë të paktën dy mënyra për identifikimin e informacionit që ka të ngjarë të jetë i besueshëm. Ata e gjejnë informacionin duke përdorur materiale të printuara, duke pyetur njerëzit, duke kërkuar në internet me ndihmën e një të rrituri për të gjetur informacionin që përshtatet me moshën.

Nxënësit dërgojnë me e-mail një urim, njoftim ose pyetje shokut/shoqes ose mësues-it/es. Kjo zhvillohet me role në klasë. Përmbajtja mund të diskutohet së bashku në grup, para se të shkruhet e të dërgohet me e-mail. Nxënësit mësojnë dhe respektojnë rregullat e *chat-it* me përgjegjësi pas demonstrimit nga mësues-i/ja.

7.5 **Tematika:** Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter

Përshkrimi i tematikës: Nxënësi njihet me rreziqet që vijnë nga përdorimi i faqeve të web-it, të cilat nuk ofrojnë siguri të lartë për të dhe nuk publikojnë të dhëna personale që çenojnë sigurinë e tyre personale, duke e demonstruar përmes veprimeve nevojën për realizimin e tij në shtëpi, komunitet dhe shkollë, sipas rregullave të sigurta

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e fushës:

Komunkimi dhe bashkëpunimi: ndërvepron, bashkëpunon dhe publikon me moshatarët në mënyrë të sigurtë online, zhvillon vetëdijen/ndërgjegjësimin mbi rëndësinë e sigurisë online duke bashkëpunuar me moshatarët e tjerë, kontribon në rritjen e rendimentit të punës në grupet e projekteve për të sjellë produkte origjinale apo për të zgjidhur problemet, ruan etikën personale të komunikimit individual dhe në grupit, përdor mjete të shumëllojshme .

Kërkimi dhe gjetja e informacionit: përcakton/vendos strategjinë e kërkimit të informacionit; gjen, organizon, analizon, vlerëson, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri e burimeve dhe mediave, përzgjedh burimet e informacionit apo mjetet digjitale bazuar në përshtatshmërinë tyre për kryerjen dhe zgjidhjen e një sërë detyrave (apo problemeve të veçanta), përpunon të dhënat dhe raporton rezultatet, përdor informacionin e fituar për punë të pavarur duke iu referuar edhe te drejtave të autorit.

Operacionet bazë dhe konceptet teknologjike: kupton dhe përdor saktë sistemet e teknologjisë, mbron pajisjet e veta dhe kupton rrezikun online dhe kërcënimet, zgjidh problemet e sistemeve dhe aplikacioneve, njohuritë e fituara i vë në funksion të mësimin të teknologjive të reja.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të fushës/lëndës
<p>NJOHURITË KLASA 4</p> <p>Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter</p> <ul style="list-style-type: none"> • njohin format e sjelljeve të papërshtatshme në internet; • njohin dhjetë rregullat për t'u mbrojtur nga interneti dhe për të punuar në mënyrë të sigurt; • njohin rëndësinë e përdorimit të një username dhe <i>password</i>, për t'u futur në kompjuter, si 	<p>Siguria në internet dhe siguria e të punuarit në kompjuter</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ka aftësi të mbrojë veten dhe të tjerët nga kërcënimet online. - Është i aftë të ndalojë dhe raportojë

<p>edhe për të pasur një adresë në internet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kërkojnë zgjidhjen të më të rriturit kur kanë probleme me kompjuterin; 	<p>abuzimet dhe kërcënimet.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zhvillon strategjitë për trajtimin e ngacmimit kibernetik dhe për zbulimin e sjelljes së përshtatshme.
<p>NJOHURITË KLASA 5</p> <p>Botimet dhe siguria në internet</p> <p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • përdorin me kujdes informacionet personale dhe fjalëkalimet; • nuk tregojnë shumë nga vetja në internet dhe dinë si të ruhen nga shqetësimet/bezdisjet; • raportojnë në rast se dikush abuzon në internet; • kuptojnë funksionimin e rrjetit social për të shmangur rreziqet e rënies në grackë nëpërmjet nxjerrjes së informacioneve private, të ndjeshme ose të kontaktit me individë të padëshiruar; • kuptojnë anët pozitive dhe negative të publiciteteve që lidhen me përdorimin e <i>videogame</i>-ve apo me përdorimin e mjeteve të tjera elektronike. 	<ul style="list-style-type: none"> - Është i aftë të përdorë shërbimet digjitale pa krijuar vartësi nga ato. - Di si t'i përdorë pajisjet digjitale efikase në kosto dhe në kohë. - Bën kujdes për shëndetin gjatë punës në kompjuter dhe shmang rreziqet shëndetësore (mbajtja pastër e kompjuterit), zbatojnë pozicionin e qëndrimit në karrige dhe zbatimit të largësisë nga ekrani, rregullojnë ekranin dhe dritën kur punojmë në kompjuter, shmangin zhurmën dhe dëgjimin me zë të lartë të muzikës ose filmave.
<p>Qëndrime dhe vlera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konsideron parimet etike të përdorimit dhe publikimit të informacionit. - Ka ndjenjë të përparuar të sjelljes së përshtatshme në lidhje me kontekstin e mediave, audiencën dhe dispozitat ligjore. - Shfaq fleksibilitet dhe përshtatje me kulturat e ndryshme të komunikimit digjital. - Ka qëndrim pozitiv, por realist në lidhje me të mirat dhe rreziqet që shoqërojnë teknologjitë e informacionit. - Kupton që mjedisi digjital me të cilin përballen mund të bëjë gjëra të mira dhe të këqija; varet nga ajo se si ne e përdorim atë dhe çfarë 	

rregullash gjejmë për atë.

- Është i vetëdijshëm lidhur me çështjet mjedisore gjatë përdorimit të teknologjive digjitale.

Veprimtaritë sugjeruese: Përgatitja e broshurave nga mësuesit dhe nxënësit me rregullat e punës në kompjuter, si dhe mbrojtja prej tij. Broshurat krijohen duke përdorur informacionin e gjetur nga fëmijët, foto, imazhe dhe tekste. Nxënësit do të përmendin tri sjellje të rrezikshme në internet që duhen shmangur. Kërkimi në internet e ndihmon nxënës-in/en për të gjetur informacione edhe për lëndët e tjera. Zgjedhja e lirë e temës, puna kërkimore dhe përzgjedhja e informacionit ndihmon në prezantimin e ardhshëm. Bëhet ruajtja e materialeve të gjetura sipas tematikës, pasi janë krijuar, po ashtu edhe nëndosjet. Loja e hetuesit: Në kompjuter përgatiten të dhënat me kartelë të çdo nxënësi në klasë nga një nxënës tjetër. Pasi rrëfëhet historia e krimit, inspektori zbulon “kriminelin”, pasi krahason databazën (kartelat) me të dhënat e tij të mbledhura. Krijimi i broshurave informuese për mësuesit, nxënësit dhe prindërit në lidhje me kujdesin e privatësisë dhe etikës në botën virtuale.

8 Udhëzime metodologjike

TIK-u i ofron shkollës potenciale të shumëfishta, si për shembull: me ndihmën e kompjuterit dhe të internetit zhvillohet të nxënit bashkëpunues, autonom dhe problem-zgjidhës. Kjo kërkon përdorimin e duhur të mjeteve teknologjike, si dhe njohjen specifike të tyre. Në përgjithësi njeriu mëson nëpërmjet fitimit ose shkëmbimit të informacionit, vëzhgimit, iniciativës vetjake për gjetjen e zgjidhjes së problemit ose duke u motivuar nga strategjitë e të nxënit. Potencialet e mjeteve teknologjike sot përfshijnë edhe ofrimin e shërbimeve në këto drejtime, duke bërë të mundur të nxënit p.sh: *kompjuteri me programet dhe mundësitë e tij, mund të kthehet në mjet burimor i informacionit dhe komunikimit, gjithashtu ai është mbështetës, ilustrues, prezantues, ndihmës, plotësues i materialeve mësimore*. Në këtë formë, mësues-i/ja gjatë lëndës së TIK-ut nuk ndihmon vetëm nxënësit të përvetësojnë njohuritë e reja, por i ndihmon ata t’i përdorin këto njohuri edhe në lëndët e tjera. Mbarëvajtja e orës së mësimin arrihet me sukses gjatë gërshetimit të këtyre komponentëve: njohurive, aftësive, vlerave dhe qëndrimeve.

Njëra nga metodat më të sakta të përvetësimit të njohurive të TIK-ut, do të ishte realizimi i *projekteve kurrikulare* në mënyrë që nxënësit të vënë në praktikë njohuritë e marra, si edhe t’i gërshetojnë këto njohuri me njohuritë e lëndëve të tjera. Në arsimin fillor nxënësit nuk duhet të mbingarkohen gjatë orës së TIK-ut, por përkundrazi të mësojnë nëpërmjet lojës dhe praktikës. Ora e mësimin duhet të bazohet në një tematikë të

përshtatur për moshën e nxënësit. Kompjuteri përdoret si mjet për të luajtur me programet, qoftë lojëra zbavitëse mësimore, qoftë programe për shkrim, prerje, prezantime, kërkim në internet ose komunikim. Në këtë mënyrë nxitet kreativiteti, zhvillohet motorika dhe nxitet të menduarit për zgjidhjen e problemeve. Suksesi i kësaj ore mësimore pasqyrohet sidomos në lirinë e fituar të nxënësit për t'i përdorur mjetet e TIK-ut. Nëpërmjet punës në grupe nxënësi vlerëson bashkëpunimin me shokët e shoqet e klasës, krijon lirshmërinë e vendimmarrjes dhe të përgjegjësisë ndaj komunitetit. Njohuritë e përfutuara gjatë orës mësimore bëhen më konkrete dhe më të realizueshme, nëse detyrat lidhen me veprimtaritë në shkollë dhe me veprimtaritë që nxënësit mund të realizojnë jashtë shkollës. *Puna në grup ose në dyshe* jep mundësi për debat ose konsultim. Kështu zhvillohet përgjegjësia ndaj komunitetit ose komunikimi me të tjerë, duke fituar siguri vetjake, aftësi në përdorimin e saktë të mjeteve të tik-ut me një synim të caktuar.

Për nxënësit e ciklit fillor, do të ishin të përshtatshme *metodat gjysmë kërkimore* për një problem të caktuar. Këto metoda i nxitin nxënësit të kërkojnë vetë në fillim zgjidhjen e problemit dhe më pas, të punojnë në grup për zgjidhjen e plotë të tij. Gjatë këtyre hapave mësues-i/ja ka rolin e lehtësuesit dhe i ndihmon ata të shkojnë drejt zgjidhjes së duhur.

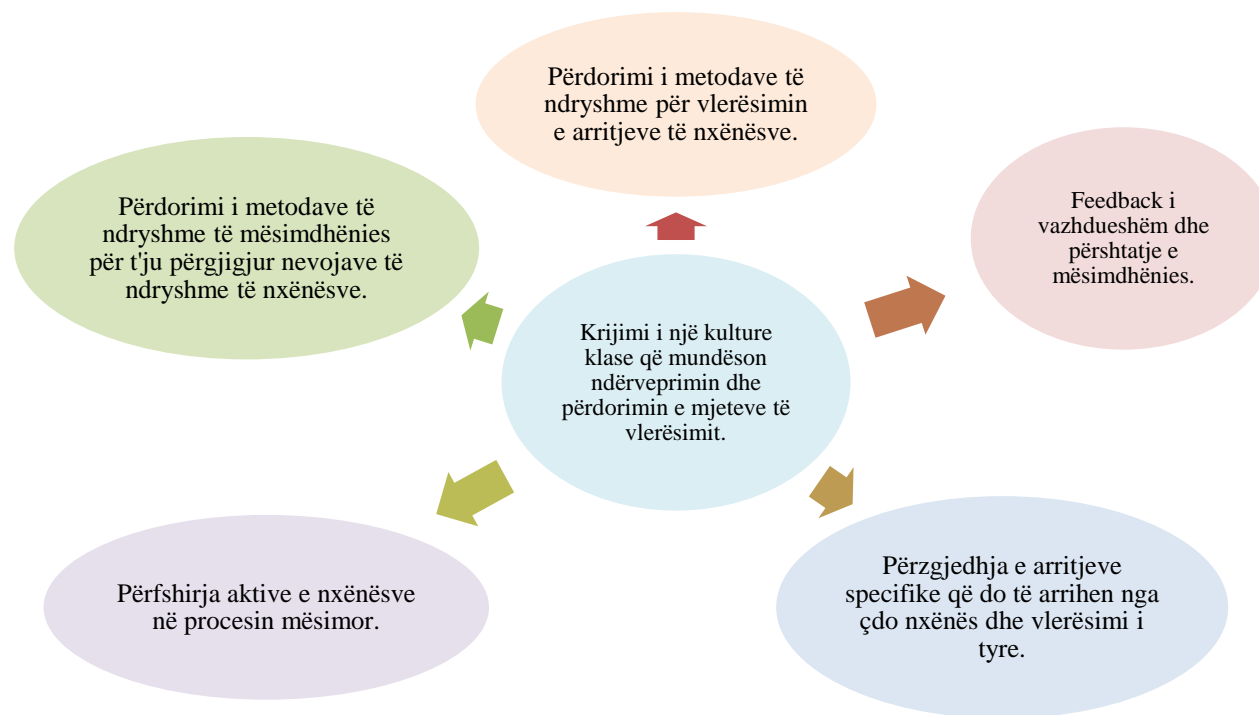
Mësuesit duhet të përdorin edhe format e *pyetje-përgjigjes* para se të fillojnë shpjegimin e temës së re. Krijimi i një diskutimi në klasë është gjithnjë një atmosferë lehtësuese për nxënësit e këtij cikli. Ata vijnë me disa njohuri bazë në klasën e 4-t, ndaj është e rëndësishme që të fillojnë në fillim me atë që ata njohin dhe, më pas, me atë pjesë që ata nuk njohin.

Për zhvillimin sa më të mirë të kompetencës digjitale tek nxënësit, por dhe të kompetencave të tjera kyçe, është rëndësishme që e gjithë ora e mësimi të jetë e bazuar në situata konkrete, të cilat e kërkojnë zgjidhjen e problemit nëpërmjet zhvillimit në praktikë të njohurive të marra gjatë procesit mësimor.

9 Udhëzime për vlerësimin

Gjatë procesit të vlerësimit në klasë mësuesit duhet të kenë në fokus vlerësimin e arritjeve të nxënësve dhe realizimit të kompetencave kyçe por dhe kompetencave të fushës. Që vlerësimi të bazohet mbi arritjet e nxënësve duhet të mbahen në konsideratë disa parime kryesore.

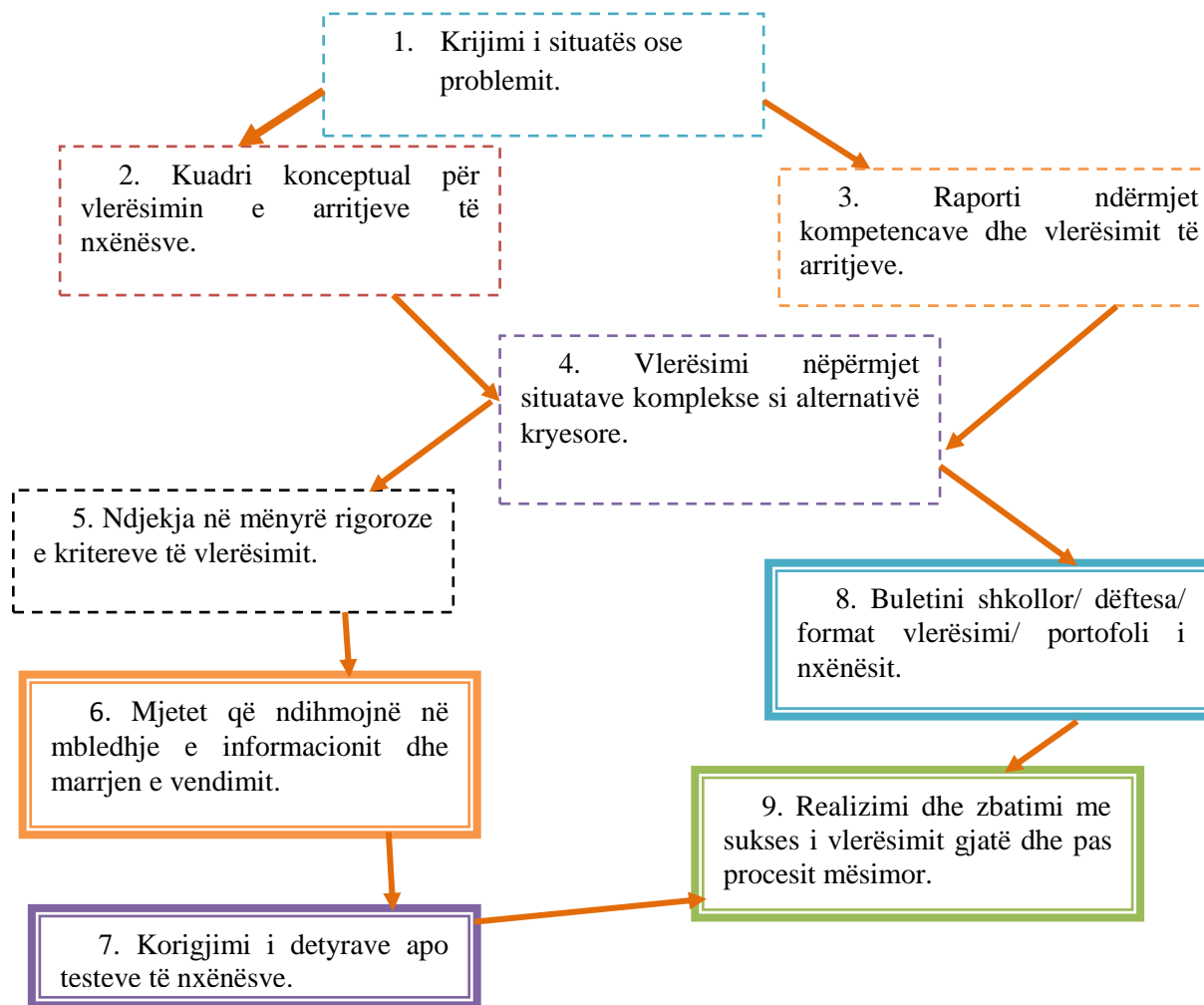
Parimet kryesore të vlerësimit

Vlerësimi formues duhet të jetë pjese e situatave mësimore në të cilat ndodhen nxënësit. Gjithashtu është e rëndësishme që situatat mësimore të jenë komplekse në mënyrë që nxënësit të kenë më tepër lirshmëri për të dhënë zgjidhje problemore të ndryshme por edhe të zhvillojnë mendimin kritik dhe krijues gjatë realizimit të situatës. Vlerësimi si proces lidhet me tërësinë e metodave, praktikave dhe teknikave që përdorin mësuesit për të testuar, për të kontrolluar, analizuar dhe për të matur nivelin e njohurive, aftësive dhe të performancës së nxënësve. Vlerësimi duhet të jetë i realizueshëm, i vlefshëm, korrekt, i besueshëm dhe i saktë. Vlerësimi duhet të japë një pasqyrë për arritjet e nxënësit, si edhe vështirësitë që mund të kenë nxënësit gjatë realizimit të detyrave ose projekteve kurrikulare. Të vlerësosh nxënësit nuk do të thotë vetëm t'i vendosësh atij një notë, por edhe ta ndihmosh atë të kalojë vështirësitë gjatë arritjes së kompetencave.

Në skemën në vijim jepet një shembull konkret se si mësuesi nisët nga situata e të nxënët për të realizuar vlerësimin e nxënësve.

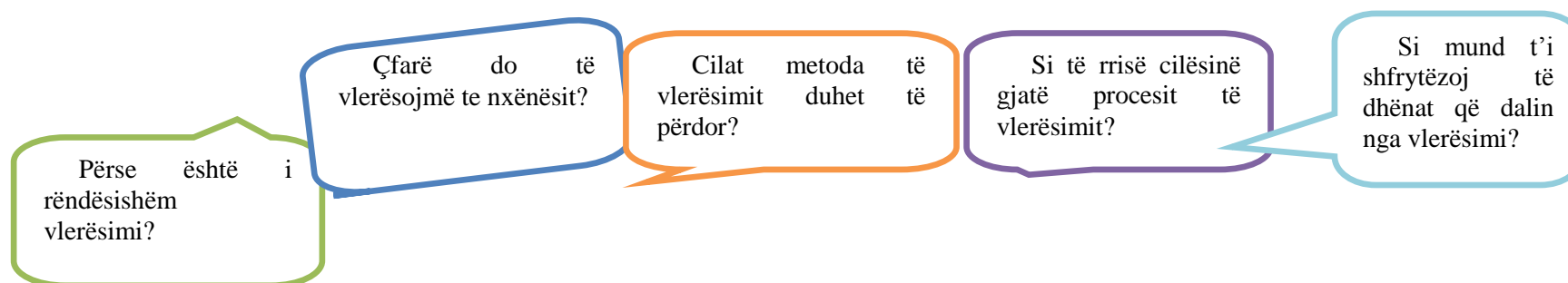
Hapat që mund të ndiqen për krijimin e një metodologjie vlerësimi që ndihmon në krijimin dhe vlerësimin e situatës.

Vlerësimi në klasë luan një rol të rëndësishëm në mënyrën se si mësojnë nxënësit, në motivimin e tyre për të nxënë dhe në mënyrën e shpjegimit të mësuesit. Pyetjet që lidhen me cilësinë (besueshmërinë, burimet e referencës, vlefshmërinë) janë të rëndësishme për të gjitha llojet e vlerësimit në klasë.

Qëllimi kryesor i vlerësimit është që nxënësit të bëhen autonomë dhe të jenë në gjendje të vetëvlerësojnë progresin e tyre. Mësuesit zhvillojnë vetë dhe në bashkëpunim me nxënësit, një larmi mënyrash vlerësimi, që kanë të bëjnë me njohjen ose me familjarizimin me kompjuterin dhe pjesët e tij (në klasat e ulëta 1-2), si dhe me njohjen nga afër dhe përdorimin efektiv të tij (në klasat 3-5) etj. Vlerësimi bëhet në atë ç`ka nxënësit kanë përvetësuar dhe janë të aftë të bëjnë. Vlerësimi mund të bëhet individual ose në grup, në klasë ose jashtë saj. Mësuesit nuk e kanë të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimore dhe vendosjen e notave në regjistër për secilën orë mësimore.

Gjatë kohës që bëhet planifikimi i programit ose i vlerësimit, është e rëndësishme që të bëhen pyetjet e mëposhtme: të cilat e ndihmojnë mësuesin të bëjë një vlerësim të bazuar në parime kryesore.

Në asnjë metodologji vlerësimi, qëllimi final nuk është që mësuesit ose vlerësuesit të arrijnë të përdorin të gjitha shkallët dhe tipat e vlerësimit (në të gjitha nivelet) në të njëjtën kohë. Dihet që mësuesit dhe vlerësuesit do të hasin vështirësi për të përdorur në të njëjtën kohë një numër të madh kategorish vlerësimi. Kështu del detyrë që në çdo praktikë vlerësimi, mësuesit dhe vlerësuesit duhet të përpiqen të zvogëlojnë numrin e

kategorive të mundshme në një sasi lehtësisht të manipulueshme. Përvoja ka treguar se 4-5 kategori kërkojnë një përqendrim maksimal, ndërsa 7 kategori përbëjnë një prag psikologjik që nuk mund të kapërcehet. Pra, duhet bërë një zgjedhje. *Një shembull konkret do të ishte:*

Nëse për realizimin e një detyre ka shumë kategori për t'u arritur, mësues-i/ja duhet të zgjedhë 4-5 kritere që mund të arrihen nga secili nxënës.

Kategoritë gjatë realizimit të një projekti kurrikular dhe punës në grup:

- **Strategji e marrjes së fjalës**
- Strategji të bashkëpunimit
- Kërkesë për sqarime
- **Lirshmëria**
- Fleksibiliteti
- Koherenca
- **Zhvillimi tematik**
- Saktësia
- Fusha e përgjithshme
- Shtrirja e fjalorit
- **Burimet e përdorura për realizimin e punimit**
- Respektimi i kohës së prezantimit
- **Qartësia e slide-ve**

Kriteret kryesore që duhen të merren parasysh dhe që ta vlerësojnë nxënës-in/en në mënyrë sa më objektive do të ishin:

- **Zhvillimi tematik**
- **Strategji e marrjes së fjalës**
- **Burimet e përdorura për realizimin e punimit**
- **Lirshmëria**

- **Qartësia e slide-ve**

Disa lloje vlerësimi:

a. Vlerësimi formues

Ky lloj vlerësimi duhet të realizohet në mënyrë të vazhdueshme nga mësues-i/ja, në mënyrë që të kuptohen vështirësitë e nxënësve, më pas të shihet ecuria e tyre dhe në fund të kapitullit të shihet nëse janë arritur kompetencat e kërkuara. Për nxënësit e ciklit fillor, ky vlerësim është shumë i rëndësishëm dhe mund të realizohet nëpërmjet detyrave të shtëpisë. Lënda e TIK-ut nis për herë të parë për ta dhe duhet që herëpashere të sigurohemi që njohuritë të jenë kuptuar nga nxënësit. Gjatë këtij vlerësimi, mësues-i/ja duhet të vëzhgojë herëpashere nxënësit, të realizojë bashkëbisedime me ta, të realizojë produkte të ndërmjetme para produkteve finale. Ky lloj vlerësimi i ndihmon nxënësit të gjejnë mënyrën e duhur për të mësuarin efektiv.

b. Vlerësimi nëpërmjet portofolit

Një formë tjetër vlerësimi është edhe *vlerësimi nëpërmjet portofolit*, një formë që e ndihmon nxënësin të shohë se si ai avancohet hap pas hapi. Portofoli i nxënësit është një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, i cili përmban një koleksion punimesh që ai organizon përgjatë vitit shkollor. Ai mund të përmbajë detyra shtëpie me shkrim, detyra tematike, projekte kurrikulare, fotografi e produkte të veprimtarive kurrikulare. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësit, kurse mësuesi/ja është në rolin e atij që drejton dhe rekomandon. Qëllimi kryesor i portofolit është që nxënësi-i/ja të koleksionojë ato dokumente që atij mund t'i shërbejnë në vitet në vijim. Gjithashtu, në portofol, nxënësi-i/ja mund të shohë se si ai/ajo përparon nga muaji në muaj ose nga semestri në semestër. Në ciklin fillor është shumë e rëndësishme që mësues-i/ja të jetë një monitorues-e i/e mirë i dokumenteve që përzgjidhen për portofolin.

c. Vetëvlerësimi

Ky lloj vlerësimi është gjykimi që secili nxënës jep për arritjet e tij. Vetëvlerësimi shpesh shërben si një plotësues i domosdoshëm i teknikave të vlerësimit, të bëra nga mësues-i/ja dhe nga provimet. Pika e fortë e vetëvlerësimit qëndron në faktin se ai është një faktor motivimi dhe ndërgjegjësimi: Ai i ndihmon nxënësit të njohin pikat e tyre të forta dhe të dobëta dhe kështu të organizojnë më mirë të nxënët e tyre. Duhet theksuar që vetëvlerësimi është më i vlefshëm dhe më objektiv nëse nxënësit i jepen kritere të sakta, mbi të cilat ai/ajo bën vetëvlerësimin e punës së tij/saj *p.sh.: mund t'i kërkohet nxënësit të hartojë një skedë vetëkorrigjimi, për të korrigjuar me shkrim gabimet më të shpeshta dhe më pas, ai/ajo ta integrojë korrigjimin në veprimtarinë e kërkuar.* Ky tip vlerësimi duhet të zërë një pjesë të konsiderueshme në ciklin fillor.

10 Materiale dhe burime mësimore

Për arritjen me sukses të kompetencave në fushën e TIK-ut dhe teknologjisë është e rëndësishme të përdoren materiale dhe burime mësimore që japin një informacion të kuptueshëm për moshën e nxënësit dhe që i ndihmojnë ata të zhvillojnë aftësi, shkathtësi, njohuri dhe qëndrime, që u nevojiten atyre për të mësuarin gjatë gjithë jetës. Njëri nga burimet e thjeshta mësimore që përdoret shpesh nga nxënësit dhe mësuesit, është teksti mësimor. Mirëpo me zhvillimin e shpejtë të teknologjisë dhe të shtimit të informacionit digjital, mësuesi duhet ta shohë tekstin më tepër si një burim nxitës, por jo të mjaftueshëm për të zhvilluar kompetencat kyçe tek nxënësit.

Mësuesit mund të bashkëpunojnë online me mësues të shkollave të tjera, për të gjetur burime të besueshme informacioni që u vijnë në ndihmë jo vetëm nxënësve për të zhvilluar aftësitë e tyre, por edhe mësuesve për të zhvilluar një qasje të re metodike. Nëpërmjet rritjes së shumëllojshmërisë së burimeve, ne nxitim më shumë nxënësit të zhvillojnë mendimin kritik, krijues dhe problemzgjdhës gjatë procesit mësimor.

Disa nga burimet që mund të përdoren nga mësuesit për zhvillimin e orës mësimore, mund të jenë: bibliotekat elektronike, broshurat informuese apo ndërgjegjësuese, enciklopeditë, software elektronike në funksion të mësimdhënies/mësimnxënies, studimet shkencore me fokus tek teknologjia dhe TIK-u, etj...

Gjithashtu në bashkëpunim me nxënësit dhe shkollat mund të organizohen seminare të ndryshme mësimore dhe punimet më të mira të publikohen dhe t'u vihen në dispozicion të gjitha shkollave. Në ditët e sotme, ndodh shpesh që nxënësi të jetë një hap përpara mësuesit për sa i

përket informacioneve elektronike, në këtë mënyrë mësuesit mund të krijojnë forume mësimore bashkë me nxënësit për të krijuar materiale në ndihmë të procesit mësimor.